

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; P. S. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKÉ ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

STEV. (NO.) 10.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 15. JANUARJA — THURSDAY, JANUARY 15, 1942

LETNIK (VOL.) LI.

Odbor za preprečevanje stavk - Tudi Hitler se umaknil?

Nikake ukinitve dela v vojni industriji

Novi odbor 12 članov, imenovan od predsednika, bo imel nalogo, da prepreči vsako stavko v vojni industriji. Javnost, delavstvo in industrijalci v njem zastopani.

Washington, D. C. — O stavkah v vojni industriji se trdi, da bodo, dokler vojna traja, nekaj nepoznanega. Vsaj tak namen, namreč, da jih preprečuje, ima novi odbor, ki ga je s posebno odredbo ustanovil zadnji ponedeljek predsednik Roosevelt, in dana mu je taka oblast, da se pričakuje, da bo svoj cilj lahko tudi dosegel.

Novi odbor za kontroliranje delavskih odnošajev bo nadomestil dotedanji obrambni posredovalni odbor, ter je vanj imenovanih 12 članov; od teh bodo štirje zastopali industrije, štirje delavstvo in štirje javnost. Poleg tega pa so imenovani tudi še posebni posvetovalci, ki bodo odboru pomagali, in Wendell Willkie je eden, ki je bil v torko imenovan od predsednika na to mesto.

Predsednikov proglas, s katerim se je ta odbor ustanovil, povdarja, da "narodni interes zahteva, da ne bo nikake ukinitve v nobenem delu, ki prispeva, da se uspešno vodi vojna." Da se torej doseže preprečitev stavk, je določen sledeči potek: Obe stranki, namreč delavstvo in delodajalci, se morate najprej sami med seboj pogajati. Ako ne pride do sporazuma, naj med njima posreduje posebna komisija delavskega departamenta. Ako še pri tem ne bo uspeha, potem se predloži zadeva "vojnemu delavskemu odboru," kakor se ta novi odbor imenuje. Temu odboru je nato dana naloga, da privede obe stranki do sporazuma ter se bo pri tem lahko posluževal raznih sredstev.

Kot se je v torko izrazil predsednikov tajnik, še ni natančno določeno, kakega postopanja se naj poslužuje novi odbor. Domneva pa se, da bo najprej poskušal s posredovanjem, a poverjena pa mu bo toliko oblast, da bo lahko tu-

ZDRUŽEVANJE AMERIKE

Vsa Amerika se namerava zdiniti proti osišču.

Rio de Janeiro, Brazilija. — Ta četrtek se odpre tukaj vsa ameriška konferenca, sklicana na pobudo Zed. držav, na kateri bo imelo 21 ameriških republik določiti skupne smernice v sedanjem vojnem položaju. Kot se pričakuje, se bo takoj na otvoritveni seji predložila resolucija, s katero se ima vsa Amerika združiti proti osišču. Izvzemši Argentine in Čile, so se že v naprej vse republike izrazile naklonjene taki resoluciji ter se torej pričakuje, da bo sprejeta. Zelo negotovo pa je še, kako stališče bo zavzela Argentina.

ZAGONETKA GLEDE IRSKE

London, Anglija. — Neke vesti trdijo, da angleška vlada skupno z ameriško skuša pregovoriti Irsko, da bi ta dovolila ustanovitev zavezniških oporišč na svojem ozemlju. Nasprotno pa se je irski minist. predsednik de Valera odločno izrazil zadnji ponedeljek, da njegova država ni na prodajni, da se bo Irsko uprta vsakomur, kdor bi jo skušal nastopiti. Ugiba se zdaj, ali je s tem mislil le Nemčijo, ali tudi zavezniške.

SKUPNA OBRAMBA Z MEHIKO

Washington, D. C. — Iz Bele hiše se je objavilo v ponedeljek, da sta predsednik Roosevelt in mehiški predsednik Camacho ustvarila skupen obramben odbor za obe državi, podoben, kakor že obstoja med Ameriko in Kanado.

di diktiral pogoje za mir in, da boste te pogoje prizadeti stranki prisiljeni izpolniti.

EVROPSKE DRŽAVE ZAHTEVAJO KAZEN ZA NEMČIJO

London, Anglija. — Devet evropskih vlad v izgnanstvu je imelo potom svojih zastopnikov v torko tukaj svoje zborovanje, na katerem so obsodile vlado terorizma in nasilja, ki se je poslužujejo nazijske v zasedenih državah, ter so povdarile, da je eden njih vojnih ciljev ta, da se postavijo na odgovor vsi, ki so odgovorni za ta nasilja, bodisi voditelji, bodisi agenti. Na tem zborovanju so bile udeležene le vlade manjših evropskih držav, med njimi tu-

di Jugoslavije, gočim so bili zastopniki večjih zaveznic, Amerike, Anglije, Rusije in Kitajske, navzoči le kot opazovalci. Dan prej, v ponedeljek, je bilo objavljeno, da se je v jugoslovanski vladi izvršila izprememba. Na čelo ji je imenovan novi minist. predsednik v osebi dr. Jovanoviča ki bo nadomestil generala Simoviča. General Draga Mihajlovič, ki vodi četniško vojno v Srbiji, je pa dobil mesto vojnega ministra.

POVIŠANJE DOBI PET LET PO SMRTI

Washington, D. C. — Billy Mitchell bo "befedran" v generalnega majorja. Tako je sklenila senatska zbornica zadnji ponedeljek. Billy Mitchell pa o tem svojem povišanju ne bo nič vedel in se tudi senatu zahvaliti ne bo mogel, kajti Billy Mitchell je že od februarja 1936, torej že skoraj pet let, šest čevljev globoko pod zemljo. Ta Billy Mitchell je bil v svoji stroki mož bistrega razuma, toda go-dilo se mu je, kakor večinoma vsakemu bistremu umu, namreč, da so okosteneli starokopiteži, ki hočejo vedno vse "po starem," njegove dalekovidne ideje osmešili, njega samega pa spravili celo pred sodišče. Ta mož je bil višji častnik v ameriški zračni sili med svetovno vojno in po vojni je napovedoval, da bo zračna sila tisti faktor, ki bo odločeval v prihodnjem konfliktu, ter je nujno priporočal, naj ameriška armada posveti glavno pažnjo aeroplanom. Kakor pa omenjeno, so ga konservativci osmešili, in v letu 1925 ga postavili pred vojaško sodišče zaradi nepokorščine, kjer je bil tudi obsojen, na kar je resigniral. Iste ideje pa, katere je zagovarjal Mitchell, si je pozneje prisvojila nazijska Nemčija, in sicer z uspehom, kakor je viden celemu svetu. Zdaj skuša senat z omenjenim povišanjem popraviti zmotno nad Mitchellom.

NEMČIJA SE BAJE OJAČUJE NA ZAPADU

London, Anglija. — Neki tukajšnji list poroča, da se opaža, da pošilja Nemčija velika ojačanja čet v zapadno Francijo in enako tudi na Norveško. List izraža mnenje, da se to vrši najbrž iz previdnosti, da se prepreči morebitni napad z Anglije. Možno pa je tudi, da ima Hitler sam v načrtu tak napad, bodisi na Anglijo, bodisi na Irsko, kajti, kakor se sliši, ima Nemčija ob obrežju toliko zračne sile, da bi tako podvzetje ne bilo izključeno.

Najnovejše vesti najdete v dnevniku "Amer. Slovenec!"

Pod pritiskom Rusov se Hitlerjev stan preselil

Hitler uvidel potrebo, da je s svojim stanom pobegnil iz mesta Smolensk, kot trdi poročilo. — Rusi napredujejo na več delih fronte, zlasti pred Moskvjo.

KRATKE VESTI

Washington, D. C. — Iz administracije za cene se sliši, da se utegne dovoliti duhovnikom in pastorem poseben privilegij za nabavo avtomobilov in obročev, podobno kakor zdravnikom. V poštev bi prišli zlasti podeželski načelniki cerkva.

Chicago, Ill. — Bivši radio komisar Caldwell se izraža v nekem listu, da je točasno v Zed. državah v uporabi 57 milijonov radio aparatov. Tekom zadnjega leta jih je bilo prodanih skupno 13 milijonov.

London, Anglija. — Kakor se je objavilo v torko, bo grški kralj Jurij, ki je tukaj v izgnanstvu, odšel na obisk v Ameriko na posebno vabilo predsednika Roosevelta.

Lisbona, Portugalska. — 22. januarja odpluje od tukaj proti New Yorku portugalski parnik Nyassa, da bo od tamkaj odpeljal nazaj v Evropo nemške in italijanske diplomate.

NAPOVEDUJE MOŽNOST OMEJITVE ŽIVIL

Washington, D. C. — Amerikanci se morajo pripraviti na možnost, da se bo od njih pričakovalo, naj se omejijo pri živilih, češ, da se utegne občutiti pomanjkanje hrane. To opozorilo je izrekel zadnji ponedeljek poljedelski tajnik Wickard, rekoč, da se je položaj znatno izpremenil, odkar je Amerika v vojni. Prej se je, kakor je dejal, pričakovalo od nas le, da zalagamo Anglijo z živili, toda zdaj je možno, da bomo morali zalagati oborožene sile in narode širom celega sveta. Podobno svarilo je izrazil isti dan tudi J. M. Lardis, eksekutivni načelnik civilne obrambe.

London, Anglija. — Neko poročilo, ki je prispelo preko Švice iz Nemčije semkaj v torko, govori, da je bil Hitler prisiljen, umakniti pod pritiskom Rusov svoj glavni vojni stan, ki si ga je ustanovil v mestu Smolensku takoj potem, ko je malo pred božičem sam, osebno, prevzel vrhovno poveljstvo nad nemško armado.

Glasom vesti iz Moskve, je imel Hitler dovolj povoda, da se je umaknil. Rusi namreč trdijo, da so se njih prednje čete pred Moskvjo že daleč zagostile v nemške linije v smeri proti Smolensku in, da izvajajo po nazijskem načinu sistem "klešč," namreč, da skušajo od dveh strani stisniti naspornike. Smolensk je od Moskve oddaljen proti jugozapadu okrog 240 milj, todar Rusi so napredovali že toliko, da so zdaj le še 110 milj daleč od tega mesta. Kam se je Hitlerjev stan umaknil, se ni natančno objavilo; govori se le, da se je ustanovil nekje v južni Rusiji.

Ne samo pred Moskvjo, marveč Rusi napredujejo tudi na drugih delih fronte, kakor pravi njihov poročilo. Zlasti uspešni so pred Leningradom in na polotoku Krimu.

SMRTNA KOSA

Chicago, Ill. — Srčni oslabelosti je podlegla zadnji ponedeljek na svojem domu, 2326 So. Hamlin ave., rojkinja Katarina Zupan, stara 71 let. Pokojna, katere deklško ime je bilo Lah, zapušča soproga, pet hčera, ter enega sina tukaj in enega v New Yorku. Doma je bila iz Lesc na Gorenjskem, od koder je prišla v Ameriko v letu 1902. Njeno truplo leži v kapeli na 3621 W. 26th St., od koder se bo pod vodstvom Louis Zefrana vršil pogreb v četrtek ob 1:30 popoldne.

AVTO INDUSTRIJO PREMENE V VOJNO INDUSTRIJO

Slika kaže vodilne osebnosti ki imajo na skrbi kolosalno delo, da izpremene avtomobilsko industrijo v vojni industrijo. Od leve na desno: OPM pom. direktor S. Hillman; administrator cen L. Henderson; predsednik Studebaker P. Hoffman; Fordov predsednik Edsel Ford; glavni direktor OPM Wm. S. Knudsen in predsednik Gen. Motors C. E. Wilson.

Vesti o domovini

Ozemlje in narodnost Julijske Krajine, kakor je to opisal Dr. Lavo Čermelj v knjigi "Life and Death Struggle of a National Minority."

(Konec) Pri zadnjem italijanskem štetju l. 1931. ni bilo zaznamkov glede materinskega ali občevalnega jezika, ker se je fašistična vlada postavila na stališče, da je v Italiji samo en narod in en narodni jezik. Istočasno pa se število Jugoslovancev v Julijski Krajini navzlic številnemu prisilnemu izseljevanju ni zmanjšalo. Kar dokazujejo uradne italijanske statistike, ki kažejo veliko naraščanje prebivalstva v teh, skoraj čisto slovenskih pokrajinah, naraščanje, ki nadomešča, če ne celo prekaša padanje obljudenosti zaradi izseljevanja. Celotni padec na račun raznarodovanja ne prihaja resno v poštev, navzlic nasilnim metodam, ki so ga z njimi skušali povzročiti in pospešiti.

Jezikovne meje. Teh 550.000 Jugoslovancev tvori povezano prebivalstvo v kosu narodnostno enotnega ozemlja, ki meji na Jugoslavijo ob vsej dolžini svoje vzhodne črte in se na zahodu nadaljuje z ozemljem, ki v njem prav tako prebivajo Slovenci v severno-vzhodnem delu stare pokrajine Videm (Udine) Za to ozemlje, ki ga je Avstrija odstopila Italiji leta 1866, so Slovenci dolgo časa uporabljali ime "Beneška Slovenija" (Venetianska Slovenija) in vse do zadnjega časa so ga Italijani imenovali "Slavia Italiana" (italijanska Slovenija). Po italijanskem štetju l. 1921. so bile sledeče občine vse skupaj slovenske: Ahten (Attimis), Drenca (Drenchia), Grmek (Grimacco), Ronac (Rona), Sovednje (Savogna) Srednje (Stregna), St. Lenart (St. Leonardo), St. Peter (San Pietro al Natisone), Brdo (Luservera), Platišča (Platischis, sedaj Taipana) in Rezija (Resia). Mimo tega je bil slovenski jezik v rabi v občinah Fojda (Faidis), Prapetno (Prepotto), Torjan (Torreano) in Gerjanci (Montenars). Vsega skupaj je bilo 47.461 Slovencev nastetih l. 1921 v Beneški Sloveniji, tako da je kot uradno število slovenskega in hrvatskega prebivalstva v Julijski Krajini in Beneški Sloveniji navedeno 425.000, pravo število pa gre nad 600.000. Meja med Slovenijo in Hrvačo pa je zelo nejasna.

V tem narodnostno nepretrganem ozemlju (9.100 kv. km.), ki ga naseljujejo Slovani, zastopajo italijansko narodnost kvečjemu jezikovni otoki, tako v Gorici in v Trstu ter v nekaterih mestih ob obali in notranosti Istre in na Reki ter na otokih Čres in Lušinj. To italijansko prebivalstvo obstoja iz potomstva benečanskih naseljencev, a največ iz poitalijančenih Slovencev in Furlancev, kar je natančno razvidno iz rodbinskih imen (ki si sedanja fašistična vlada sedaj

mrzlično prizadeva da bi jih silo poitalijančila). V nobeni točki to povezano slovensko ozemlje ne meji naravnost na italijansko ozemlje, temveč je med njima širok pas, v katerem prebivajo Furlani. Etnografska meja med Slovenci in Furlani poteka v glavnem od severa proti jugu. Začenja se pri vrhu Spika (M. Accuto) ob avstrijsko-italijanski meji ter gre preko vrhov Kanina in Velikega Karmana (M. Ciampone) do Tarčeta, nadaljuje se pa skozi Nem (Nimis), Ahten in Fojdo do reke Natisone do Kormina (Cormens) in pride do Soče (Isonzo), južno od Gorice; zapuša Sočo ravno pod Gradiško, ter čez krasko ravnino Döberdob končuje ob obali malo vzhodno od Tržiča (Monfalcone).

Ameriški viri o ozadju in pomenu tržaškega procesa Ne more biti samo slučaj, da je Trst sedež tega nenavadnega sojenja, čeprav so zločine pripisali šestdesetorici in so bili izvršeni v raznih krajih Italije. Ta pokrajina, ob jugoslovanski meji, je imela burno zgodovino; tam je največ slovenska narodna manjšina. NEW YORK TIMES, 4. XII. Osumljeni zarotniki, je bilo rečeno pri procesu, so skušali združiti ves severnovzhodni del Italije in dele avstrijske Koroške v 'neko sovjetsko Jugoslavijo'.

WASHINGTON POST, 4. XII. A gorata notranost, ki se ostro dviga nad ozkim obrežjem pasom je v glavnem slovenska, najsevernejši del jugoslovanskega prebivalstva. Ta narod se je ogorčeno upiral proti priključitvi Italiji, a italijanska oblast ni napravila ničesar, da bi njihove občutke potolažila, kajti Slovenci so v Julijski Krajini podvrženi istemu procesu 'italijanizacije' kakor večkrat omenjeni nemško govoreči prebivalci Južne Tirolske. Pregledujoč imena zaprtih, ki so jih dali tisku se vidi, da so oni po vsej verjetnosti Slovenci. Italijanska oblika njihovih imen malo pomeni, ker so oblasti z 'asimilacijjo', ki se je zahtevala za vsa slovenska imena hotele spreminiti v italijansko obliko. EVENING STAR, 4. XII. Obtoženci, okrivljeni zarote in uničevanja italijanskih tovaren orožja in železniških zvez, so opisani kot demokratični liberalci in 'komunisti', ki sodelujejo z neko tujo 'sovražno silo'. Poudarjalo se je, da je med njimi veliko številno 'uglednih oseb'. CHICAGO HERALD, 4. XII.

Sirite in priporočajte list "Amerikanski Slovenec!"

Amerikanski Slovenec

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891.

The first and the Oldest Slovene Newspaper in America. Established 1891.

Izdaja vsak dan razen nedelj, ponedeljboj in dnevoj po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izdaja in tiska: EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago. Telefon: CANAL 5544

Published by: EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago. Phone: CANAL 5544

Subscription rates table with columns for 'Naročnina' and 'Subscription' for various durations like 'Za celo leto', 'Za pol leta', etc.

Dopisi važnega pomena se hitro objavijo morajo biti poslani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list.

Entered as second class matter, November 10, 1925 at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Buy Defense Bonds!

Združene države so v vojni. Vojna jim je bila usiljena po silah osišča, ki težijo za tem, da zavajujejo ves svet in ga zakujejo v svoje suženjske verige.

Amerikanci smo se radi postavljali s svojo demokracijo ob vsaki priliki in to še radi storimo in pokažemo ob vsaki priliki.

Kako naj to dokažemo? Najbolj gotovo s tem, če investiramo vse kar največ moremo v namene, ki ima izvojevati zmago naši demokraciji nad tiranijo osišča, ki si prizadeva, da bi uničilo našo veličastno demokracijo.

Naša ameriška demokracija morda res ni popolna, je pač delo ljudi, ampak najboljša je in nima primere pod solnce nekjer drugje na tem okroglem svetu.

Demokracija in svoboda je za vsakega posameznika in za vsak narod velika vrednota. Je kakor luč v temi, ki daje svetlobo, upanje in prijetnost.

Ker razumevamo, da je demokracija in svoboda velika vrednota za vsakega izmed nas, zato moramo tudi razumeti, da obramba demokracije in svobode zahteva od vseh nas sodelovanje in žrtve.

Vsakokrat, ko kupite obrambni bond, udarite s tem Hitlerja, Mussolinija in rumene Japonce v obraz.

liko obrambne znamke in obrambne bonde. To lahko dela vsak odrasli in vsak otrok.

Kupujte obrambne bonde in znamke! Buy defense bonds and stamps!

Te dni je prišel Churchill v Washington in bil gost v Beli hiši. To je dogodek. Še en dogodek je Mrs. Roosevelt mu je postavila na mizo za zajtrk dvoje jajc.

Po zadnji vojni ni bilo uravnano, ker ni moglo biti. Japonci so nekaj streljali pri nemškem Kiau Čau, dobili pa so, karkoli so le hoteli in seve tudi vzeli.

IZ SIBIRSKO MRZLE MINNESOTE SE OGLAŠAJO

Po dolgem času se zopet malo oglasim iz naše sibirskije Minnesote. Zares, mrzlo je, da vse poka. Mrzel sever vleče, da se kar kreše pred očmi.

Ko vsaki dan berem naš priljubljeni list Amer. Slovenec, vidim, kako Stric Sam pobira naše fante.

Božični prazniki so za nami, kakor tudi dan Novega leta. Bog nam pomagaj, da bi nam leto 1942 prineslo miru in edinstvo med narodi in ponižanje povzročitelju vsega gorja temu hunu Hitlerju.

nima vojakov. O, ima jih in še dosti jih je že odšlo ter še vedno odhajajo. Tako ima družina John Serek dva sina pri vojaki.

Božični prazniki so za nami, kakor tudi dan Novega leta. Bog nam pomagaj, da bi nam leto 1942 prineslo miru in edinstvo med narodi in ponižanje povzročitelju vsega gorja temu hunu Hitlerju.

in božjega blagoslova v letošnjem letu!

Sporočiti moram cenjenim bralcem in bralkam tudi žalostno vest, da je za vedno zatisnila svoje oči moja prijateljica Mrs. Gust Filipčič, ki je bila naročnica Novega Sveta.

Tudi njemu prisrčna hvala! Jennie Kašček

Mary Delak

SMRTNA KOSA V UTAH

Malo sem se zakasnila s poročilom. Boazen in žalost, to sta pač dve sestri. — Ko sem koncem avgusta lanskega leta poslala od tukaj en dopis, sem takrat kaj lahko prišla za pero, ker novice so bile tedaj malo bolj vesele, kakor so danes.

Pokojni je bil v svoji dolgi bolezni večkrat previden s sv. zakramenti in je lepo vdan v voljo božjo tiho prenašal strašne bolečine.

ski duhovnik, kakor ga je za pokojnega Franka Kaščka. Prihiti so namreč Rev. V. Vodušek iz daljne Kalifornije, iz mesta San Francisco, ki so moj sorodnik.

Jennie Kašček

OD DRUŠTVA MARIJE POMAGAJ ŠT. 76, KSKJ

Vsem članicam, ki niste bile na letni seji, naj bo naznanjeno, da se tretjo nedeljo v januarju, to je nedelja naše seje, skupno udeležimo sv. obhajila pri pol osmi sv. maši, katera se bo brala za vse pokojne članice našega društva.

Nadalje se vas prosi, da se ob 2. uri popoldne družite s seboj, na kateri boste slišale letoletne račune.

PAKETNA POŠTA VOJAKOM IN MORNARJEM

Domače poštno pristojbine in poštni pogoji so uporabljivi tudi za poštno pošiljavo ameriškim vojakom, mornarjem in druge osebe, ki se nahajajo na raznih krajih ki so v posesti Združenih držav.

Ernest J. Krueger, poštar

Dogodki med Slovenci po Ameriki

Slovenci niso "sovražni tujci"

Cleveland, O. — Kakor polročno tukajšnja "Amer. Domovina", je Mr. Francis B. Kavanaugh, U. S. Pravdnik za severno Ohio ko so ga vprašali, če smatrajo Zdr. države naše Slovence, ki so italijanski podaniki (po okupaciji) za sovražne tučce, povedal, da je smatrati za "sovražne tučce" samo osebe nemške, italijanske in japonske narodnosti...

Smrtna kosa na severu

Duluth, Minn. — V Anoki, Minn., je pred kratkim umrla Frances Kočevar, rojena Simončič, v starosti 50 let.

Rojenice

Cleveland, O. — Vile rojenice so se oglasile pri družini Mr. in Mrs. Joseph Potočar ter jim pustile v spomin zalo hčerko prvorojenko.

Smrtna kosa

Clarksburg, Pa. — Tukaj je umrl rojak Louis Thompson (Tomazič), ki je bil v Ameriki 23 let. Doma je bil iz Soštanja na Štajerskem.

Poroka

Cleveland, O. — Preteklo soboto 10. januarja sta se poročila Miss Angela Mikus, hčerka Mr. in Mrs. John Mikus iz Edna Ave. in Mr. George Burich. Poročna slavnost se je vršila v Hrvaškem domu na 64. cesti.

Ko sedamo k zajutreku, kosilu ali večerji, naj nam stopijo pred oči ubogi reveži v stari domovini. Bog ve, ali imajo oni, kako skorjico kruha, da bi jo zavžili? Pomagajmo jim, zbirajmo za nje prispevke!

Ernest J. Krueger, poštar

NAPADALEC

ONE DAY A HUNGRY LION RAIDED THE APES. THE WARRIOR-BULLS SWUNG DOWN TO ATTACK THE MARAUDER...

(368)

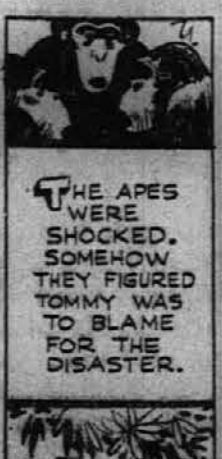
THEN ONE RECALLED THAT THE BOY TARRAN HAD KILLED LIONS WITH A SPEAR. THE NEW BOY COULD DO THE SAME.

(Metropolitan Newspaper Service)

"KILL!" HE CALLED. TOMMY UNDERSTOOD. HE HURLED HIS SPEAR AND MISSED. THE LION SEIZED A BALL AND FLED.

Napisal: Edgar Rice Burroughs

THE APES WERE SHOCKED. SOMEHOW THEY FIGURED TOMMY WAS TO BLAME FOR THE DISASTER.

OMINOUSLY THEY CONVERGED ON THE INNOCENT BOY.

Nekdaj dne je lačen lev napadel opice. Veliki samiec se je pognal, da napade strašnega leva. Tedaj je druga opica pripomnila, da je Tarzan ubil leva s sulico in prav tako lahko napravi ta novi deček. "Ubij!" je zaklicala Tommyju Deček je razumel. Pograbil je sulico in jo zagnal proti levu. Zgrešil je lev je pa pobegnil z opico Bala. Opice so bile presenečene. Vsekako so dečka obtoževale zaradi tega. Groznilo so se tedaj obrniti proti nedolžnemu Tommyju.

POTEK RAZPRAVE PROTI SLOVENSKIM BORCEM ZA SVOBODO

Geneve, 16. XII. Dan po prazniku Zedinjenja se je v asiškem sodišču v Trstu začela razprava proti šestdesetim obtožencem, obdolženim poiskusa umora Mussolinija in najraznovrstnejše protidržavne delavnosti. Obtoženci so bili skoraj izključno Slovenci iz Trsta in okolice, iz soške doline in Istre. Med njimi pa so bili tudi primorski Slovenci ki jih je italijanska oblast takoj po zasedbi Slovenije prišla v Ljubljani in okolici. Duševnim voditeljem prevratnega gibanja, enajst, po številu, so sicer prišli na sled, toda najti in ujeti jih med slovenskim prebivalstvom niso mogli.

Sodilo jih je posebno sodišče za zaščito države po predsedništvom najzloglasnejšega fašističnega sodnika, milanskega črnosrajnika in od 1. 1928. predsednika zloglasnega 'tribunala', generala-poročnika Antonia Gringali Casanove s šestimi prisedniki, višji mi častniki fašistične 'milicije'. Proti obsodbi tega sodišča ni mogoča pritožba. Državni tožilec je bil Carlo Fallace (kar vsekakor ne pogrša simbolike, kajti 'fallace' pomeni v italijanski: zahrbtn, lažljiv). Šestdeset obtožencev je brnilo osemnajst odvetnikov, večina iz Rima, seveda samo navidez, kajti policija je z znanimi sredstvi iz njih izvila priznanja že v preiskovalnem zaporu.

O ravnanju preiskovalnih oblasti z obtoženci pred razpravo najgovornejši govori dejstvo, da je okrivljeni absolvent agrarstva Anton Skok prosil meseca maja za premešitev iz zaporov v Trstu v zapore v Rim, kajti "razmere so", kot je dejal v prošnji, "neznosne". Samo obtožnica proti njemu je obsegala 151 strani. Drugi slovenski obtoženci, o katerih so imena znana, so bili: Viktor Sošič, študent tehnike, Milan Bobek, dijak, Franc Kos, dijak, Lavo Cermelj, profesor, Ivan Ivančič, Tomazič in Vadal. Djak Zelen je bil ustreljen v bojih z italijansko OVRA, ki ga je izvedila in skušala prijeti v bližini Ljubljane.

Državni tožilec Fallace je čital obtožnico dve uri. V svojem govoru je poudarjal, da so zarota in vsi zločini delo slovenskih demokratičnih svobodnjakov ter 'komunistov in teroristov', ki so hoteli spreminiti obstoječi red v državi in priboriti svobodo vsem Slovincem v Primorju, Istri in soški dolini ter prejšnji avstrijski Koroški. Hkratu pa je obtožence obdolžil številnih posrečenih in nameranih rušenj, poškodovanj in napadov na železnice, vojašnice, tovarne orožja, smodnišnice in vlake po vsej severni Italiji in posebej ponesrečenega napada na 'duce-ja'. Dalje jih je obdolžil zarotniškega sestajanja, prirejanja izletov s kolese v kraje z italijanskimi utrdami

ob meji, izdajanja protidržavnega časopisa v slovenščini, brošur v jugoslovanskem duhu in velikega števila razglasov in letakov, hujskanja vojaštva, snovanja zarotniškega gibanja med slovenskimi vojniki v italijanski vojski ter sestankov z Jugoslavlani ob meji. Tožilec Fallace jih je obdolžil tudi umorov in požigov.

V obtožnici se je poudarjalo, da je torišče zarotniškega delovanja bilo v delu Slovenije, ki je po vojni pripadla Italiji. Dvignili so v zrak vojaške naprave pri Bovci, Čezsoči in v Fužinah, dalje obtožnica nadaljuje, da so lani v februarju z dinamitom porušili tovarno orožja v Klani, kjer so leteli v zrak tanki, topovi, smodnišnice, avtomobili in ogromna zaloga streliva. Ko je Italija stopila v vojno, so skušali onemogočiti prevoz italijanskih čet proti jugoslovanski meji in postavljali dinamit med kolesja železniških vagonov. Pri tem je bil ujet Skok. V letu štirideset, po italijanskem vstopu v vojno so povzročili celo vrsto železniških nesreč in resne zastoje v prevažanju italijanskih vojakov in orožja. Obdolžili pa so jih tudi delovanja in podpiranja protidržavnega gibanja v severni Italiji, katerega posledica so bile eksplozije v Piacenzi in Bologni. Prav tako so bili obtoženi poiskusa porušitve železniškega mosta pri Podkloštru, ki veže Italijo z Nemčijo, ki pa se je ponesrečil. Ponesrečil se je tudi nameravani atentat na Mussolinija pri Kobaridu. Posamezniki so bili obdolženi razrušenja železnice pri Trbižu, napada na tovarno dinamita v Turinu, na ekspresni vlak Rim-Genova, ki je skočil iz tirana tovarno smodnika v Bresciji in povročitve nešteti eksplozij v Genua-Lecco. Slovenci so priznavali delovanje v Julijski Krajini, a zankali vsako zvezo z atentati v italijanskem delu Italije.

Državni tožilec je obtožence obdolžil zakrknjenosti in dejal, da so se v naprej pripravili in dogovorili o složnem nastopanju pri razpravi.

V sodni dvorani je bil nako-pičen del dokaznega materiala. 450 kg nitroglicerina. 40 kg dinamita. 149 ročnih granat. Trije težki mitraljezi "Mauser", dve strojnici "Fiat", 85 samokresov. Večje število pušk. 75 malih zažigalnih bomb. Tone municije.

Samo pri porušenju ene smodnišnice je bilo pet in devetdeset mrtvih. Skupno število mrtvih je bilo dvesto štirinajst. Ranjenih okrog tisoč dvesto. Državni tožilec je vsega tega obdolžil Slovence in za večino zahteval smrtno kazen.

Razprava je trajala ves teden. Italijanska poročevalna družba Stefani je 17. decembra sporočila:

"Devet Slovencev, ki jih je sodilo posebno sodišče za za-

POVELJNIK V LIBIJI

Na desni je generalni major N. M. Ritchie, vrhovni poveljnik britanske armade v Libiji, ki je star 44 let. Slika ga kaže v razgovoru z generalom Auchinleckom.

ščitno države v Trstu, je bilo so se zavedali posledic. Pri danes obsojenih na smrt zaradi zarote proti vladi in zaradi terorističnih del, deloma še pred začetkom sedanje vojne. Od ostalih petdeset Slovencev so bili štirje oproščeni. Tri in dvajset je bilo obsojenih na trideset let težke ječe. Eden na štiri in dvajset let. Trije na šestnajst let, šest na dvanajst let. Ostalih sedem na krajše kazni. Obsojci nimajo pravice do pritožbe.

POMEN TRŽAŠKEGA PROCESA

Močan si slovenski narod Tisoč let krvavih, izkrvaveli nisi. Narod mehkužnež bi dušo izdihnil in še sveče bi mu ne žgali...

Ivan Cankar.

Devet mladeničev je v Trstu dalo svoja življenja za vstajenje in svobodo svojega naroda. Po Bazovici je to druga javna moritev naših boriteljev za svobodo, ki jih izvršuje rimski "podgauleiter" Mussolini in njegova fašistična družina. In kaj so zakrivilo te nedolžne žrtve? Njihova edina krivda je, da so neustrašni predstavniki svojega naroda, ki si želi svobode in ki že tako dolgo ječi vklenjen v verigah neumiljenega sovražnika. Njihova edina krivda je, da so del naroda, ki se je upri germanskim Obrom in njihovim fašističnim vazalom in ker si je upal boriti se za svojo svobodo.

Devet mož je moralo plačati s svojim življenjem to pravico, pravico vsakega naroda, da se bori za svojo svobodo, a pet in štirideset jih je bilo obtoženo, po fašističnem načinu izsiljenih izjav, ki so jih sojenih na dolga leta ječe, na javni razpravi obtoženci ne samo zanikali, temveč celo odkrivo izjavili, da so jih z junjskega generala Draža Mihajloviča. In simbolično je dej-

stvo, da je v tej borbi povezana vzhodna meja Jugoslavije z zahodno, da se Soča in Vardar rečujeta v objemu krvi, prelite za domovino, oklepajoč vse naše narodno ozemlje.

Glavni pomen tržškega procesa ni le v borbi proti fašističnemu režimu, temveč je to nov krič zatiranega naroda, čigar pokoljenja so hrepenela po svobodi in se zanjo borila. Zemlja, ki v njej danes počivajo žrtve fašističnih umorov je naša sveta slovenska zemlja, ki nestrpnost pričakuje dneva združitve z ostalimi deli naše jugoslovanske domovine. In v teh dnevih žrtve in odločitev, ki jih je videl v pridu in s preroškimi besedami napovedal naš slavni gorški pesnik Simon Gregorčič, ko je v svoji apotezi Soči dejal: "Nad tabo jasen bo oblok krog tebe pa svinčena toča in dež krvav in solz potok in blisk in grom — oh bitva vroča!"

Tod sekla bridka bodo jekla in ti mi boš krvava tekla: kri naša te pojila bo, — sovražna te kalila bo!..." V tem presodnem času 2000 primorskih Hrvatov in Slovencev stopa v vrste jugoslovanske vojske na Srednjem vzhodu, da se skupaj s svojimi brati in svojimi močnimi zavezniki bore za svobodo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev ip vstajenje boljše in močnejše Jugoslavije.

ZA SVOJE SINOVE SO SE ŽRTVOVALI

Stockholm, Švedska. — (ONA) — Nazijska obljuba, da bodo izpustili francoske vojne ujetnike, če se oglašijo prostovoljci za protisovjetsko legijo, je imela uspeh, da se je oglasilo veliko število srednje starih Francozov, ki imajo svoje sinove v nemških ujetniških taborih. — Tako je povedal francoski polkovnik Popol, veteran zadnje svetovne vojne, ki je tudi vstopil med te prostovoljce. — Nadalje poroča, da je v tej prostovoljni službi z vsjo svojo dušo, v upanju, da bodo njegovi sinovi izpuščeni na svobodo, čuteč, da gre njegovo življenje itak proti Koncu in ta leta ki jih ima še živeti, je vredno žrtvovati za prostost svojih sinov, ki bodo vredni obnoviti Francijo.

Nadalje je povdarjal, da je večina očetov-prostovoljcev istega mišljenja kot on. Toda, povdarja še naprej, dosedaj še ni bilo slišati, da bi bil kateri teh sinov-ujetnikov izpuščen na svobodo.

The Quickest, Surest Way YOU Can Help Win This War ...

Buy Defense BONDS—STAMPS Now!

ZAHVALA

Chicago, Ill. Podpisana prav pristrčno in iskreno zahvaljujem vse svoje drage sorodnike, prijatelje in znance, ki so mi priredili za mojo osemdesetletnico "surprise party". Ker je veliko število prispevalcev in sodelavcev in sodelavk za ta party, in, da ne bi kdo izostal, zato naj velja vsem skupaj ta splošna zahvala. Zelo ste me razveselili z vsem. Bog plačaj vsem za vse, kar ste storili zame v tem slučaju. Nikoli Vas ne bom pozabila! Vsem, ki ste delali, se trudili in darovali, še enkrat najlepša zahvala!

Mrs. Rose Makovec

(Ogl.)

Rev.: K. Zakrajšek:

RADI PRAVILNEJE ORIJENTACIJE

(Konec)

Slovenci so res katoliški narod in si svoje vere ne bodo dali vzeti nikdar. Preveč namreč dobro vedo, kako je bil ravno katolicizem tisti, ki je ohranil jezik in narodnost. Dolga stoletja slovenski narod ni imel svojih šol in ne svoje pisane besede. Njegova inteligenca je govorila in pisala samo nemško in latinško. Narodov jezik je smatrala za manjvreden, da, zanjo poniževalen, ker je bil "jezik kmetov-zarjev", kakor je rekala. Ves ta čas je pa naš narod s svojim slovenskim duhovnikom skrbno čuval svoj jezik v svojih cerkvah in svojih kmečkih hišah, je njegova duhovščina po svojih župniških zbirala mladino, jo učila slovenščine in ji vcepila ljubezen do jezika, do zemlje in do naroda. Tako se je slovenski narod ohranil. Vse to dobro ve slovenski narod. Zato je pa "vaspitanje slovenačkih masa" oboje obenem in skupaj: katoliško in slovensko. slovensko in katoliško. Prav zato pa "gravitira Slovenačka" samo svojeje mu slovenskemu centru, "slovenski matiči", in ji kakih novih politično-katoliških centrov ni treba.

V zvezi s tem prepričanem o "podonavski federaciji", v katero hočejo nekateri vkleniti Slovence, sem pa govoril o samostojni (ne pa nezavisni) državi Sloveniji, katero hočejo Slovenci doma. če bi res federalistično urejene Jugoslavije s Slovenijo več ne bilo, raje, kakor da bi se dali povezati v katere nove zveze s svojimi tisočletnimi sovražniki.

3.

Dalje trdi "Srbobran", da sem "isticac" svoje prepričanje vsem, s katerimi sem prišel "v dodir, čak i Srbima", da je "Slovenačka konačno razkrstila sa Jugoslavijom".

Od kar sem se vrnil, še nisem imel prilike s kakim Srbom se razgovarjati o naši politiki, izvemši ministra Kosanovića, ki me je v New Yorku povabil k sebi na obed. Tam sva govorila tudi o velikih napakah, ki so se delale v Jugoslaviji, ki so ustvarjale nerazpoloženje pri ljudstvu tudi proti državi, o sedanjih težavah med Srbi in Hrvatji, toda tudi o tem, kako jih sedaj popraviti. Priznam pa, da sem takrat njemu, kakor tudi Slovincem s katerimi sem govoril o naši politiki, rekel, da sem slišal doma pred odhodom mnenje, da take (t. j. centralistično in diktatorsko urejene) Jugoslavije nikdar več! To pa trdim tudi sedaj in tega ne trdim samo jaz, temveč trdijo vsi Jugoslavijo ljubeči Srbi, Hrvatje in Sloven-

ci, in se je v tem smislu izrazil tudi Kralj Peter II. sam 6. sept. ko je govoril samo o novi Jugoslaviji, ki bo zgrajena drugače, kakor stara. Če bi se govorilo o "razkrstjenju" potem samo taki članki o tem govore, kakoršni so članki "Srbobrana", ki napadajo Hrvate in Slovence. V čast pa je našemu slovenskemu časopisju v Ameriki, ki je vse te napade na Slovence majestetično odbilo — z molčanjem. Tudi jaz bi molčal, ko bi moje osebno dobro ime ne bilo napadeno.

4.

V nekaterih listih se mi podtikajo tudi simpatije do Italije.

Tudi glede tega ni treba velik dokazovanja, kako neumna izmišljotina je. Do sedaj še nisem dal niti najmanjšega povoda, da bi me kdo mogel tega samosumniti. Glede mojega "italijanstva" naj povem, da me je 1940 italijanski konzul v Ljubljani obdolžil zarotništva proti Italiji. Baje sem bil član odbora "vodilnih" Slovencev, v katerem je imeroval pokojnega ministra Dr. Kulovca. Dr. Besednjaka, Dr. Kuharja in mene. Ta odbor je baje dobil nalogo, da dela doma in v Ameriki za odcep Trsta in Primorja od Italije. Ko bi bil danes še doma, bil bi jaz gotovo glavni obtoženec v zadnjem tržškem procesu. In kaj bi me čakalo, je jasno. Devet so jih ustrelili.

Sicer pa ni treba nikakih zagovorov, in je ta zadnji, ki ga objavim in tudi nikakih mojih političnih veroizpovedanj. Imam glede marsičesa svoje misli, do katerih so me privedle velike življenjske skušnje. Toda deset tisoč in še več Slovencev, ki so me poslušali na mojih predavanjih 1939 in sedaj, ki so čitali poročila o teh predavanjih, ki so čitali moje članke "Po dvanajstih letih", vedo, kaj je moje prepričanje. Jaz nisem človek, ki bi zajčje skrival svoje prepričanje ali svoje misli. Povem, pa naj bo komu všeč ali ne. Toliko sem že star in izkušen, da vem, kaj govorim. Sem pa tudi toliko Američana, da trdno verujem v eno izmed največjih dobrin naše lepe demokracije, — free speech, svobodo govora, in si tega ne dam kratiti od nikogar. Amerika je ponosna na ta biser svoje svobode, jaz pa tudi.

ZENITNA PONUDBA

Vdovica išče v svrhu živitve poznanstvo z vdovcem srednjih ali starejših let. Biti mora inteligentnega gospod. Ponudbe pošljite na upravo tega lista pod značko "Vdova", na kar bomo nadalje dopisovali.

ZLATA KNJIGA

ki smo jo izdali za petdesetletnico

"Amerikanskega Slovenca"

je s stališča slovenske zgodovine in drugače nad vse zanimiva knjiga. Vsaka slovenska hiša bi jo naj imela v svoji hiši. Naročite jo, 50c stane samo

Kdor pa želi naročiti tudi Spominsko knjigo ki je bila izdana za štiridesetletnico "Amerikanskega Slovenca" pred desetimi leti, katerih imamo še nekaj na roki, tak dobi obe skupaj, to je Spominsko knjigo od 40 letnice in sedanjio Zlato knjigo, obe za samo 75c

Naročila sprejema:

Knjigarna Amerikanski Slovenec
1849 W. Cermak Road, Chicago, Illinois

POVELJNIKI SKUPNIH ZAVEZNIŠKIH SIL NA PACIFIKU

Nedavno je bilo ustanovljeno skupno poveljstvo vseh zaveznških sil na Pacifiku in slika kaže mož, ki so postavljeni na vodilno mesto. Od leve na desno: Ameriški generalni major Geo. H. Hens, kom. vrhovni poveljnik; britanski general A. H. S. W. W., vrhovni poveljnik; ameriški admiral Th. C. Hart, poveljnik pomorskih sil, in Čiang Kai-šek, vrhovni poveljnik kitajskega bojišča.

"NA INDIJO"

Ruski spisal G. P. Danilevski
Preložil Al. Benkovič

— ZGODOVINSKI ROMAN —

Brez odloga — ne da bi čakal kronanja — je šel zopet na bojišče za domovino. Tisto leto so se Turki obrnili zlasti proti Rusom: prvič so si stali nasproti Rusi in Turki, a do odločilnega boja ni prišlo. Rusi so se umeknili Turkom, ti pa Sobieskemu. Kralj je zopet pokoril Ukrajino, ki je vsa priznala poljsko oblast. A zmage ni mogel prav izkoristiti, ker nepokorna šlahta čez zimo ni hotela vztrajati v vojski.

Sledeče leto so šle nove turške armade na Poljsko. Sobieski je bil nasproti ogromni turški vojski šibak, zato se je vrgele z vestimi četami v Lvov. Tudi turški poveljnik Ibrahim se je obrnil proti Lvovu, srcu Poljske; tu naj bi se odločila njena usoda. Kraljev položaj je bil silno tvegan, a da bi pokazal zaupanje, je poklical v Lvov kraljico in otroke. Ko je z manjšimi spopadi izsledil sovražne postojanke, je 24. avgusta šel v odprt boj zopet osemkrat močnejše Turke. Med tem so žene s kraljico na čelu v cerkvah pred podobo sv. Stanislava Kostke s solzami molile za božjo pomoč. "Moramo zmagati", je zaklical Sobieski, "le čez mrtvo moje truplo pride Turek v Lvov!" Poljski bojni klic je bil "Jezus!", — turški "Allah!" Bilo je strašno pričakovanje: Sobieski je igral za vse! Poleg genialnega bojnega načrta in brezprimerne navdušenja, ki ga je Sobieski vnel, je pomogla Poljakom nevihta. Turške vrste so bile prodrte in so zbežale v neznanskem strahu. Nad 15.000 jih je obležalo na bojišču ali begu. Vsa Evropa je govorila, da je Sobieski pred Lvovom čudež naredil.

Leta 1676. je Sobieski komaj zbral 40.000 mož, ko je Ibrahim že peljal več ko 200.000 broječo armado čez Dnjester. Kralj se je utrdil v taboru pri Zuravni. Ibrahim ga je tam oblegel z veliko premočjo. Začela so se pogajanja in prišlo je do miru, častnega za Poljsko. Zlasti je bil katoliški svet vesel, da so Turki Sobieskemu privolili, naj se palestinska svetišča zopet vzamejo Grkom ter izroče franciškam.

Silno je kralja bolelo, da ni mogel Poljske držati v disciplini in slogi. Na kraljevo moč ljubosumna šlahta mu je nalašč delala zapreke in ni dovoljevala sredstev za vojsko. Enako žalosten je bil pogled na krščansko Evropo. Zaman si je veledušni papež Inocenc XI. skupno s Sobieskim prizadeval, da bi združil katoliške vladarje za boj proti Osmanom, ki so zdaj merili na Dunaj. Ob častilakomnosti in vladoželjnosti Ludvika XIV. so se razbivali vsi načrti krščanske sloge.

V tem položaju se je sijajno izkazala Sobieskega zvestoba krščanskim vzorom. Od strani Ludvika XIV. se mu je ponujala Šlezija in celo Ogrska, če bi razpala habsburška država; Mohammed IV. je snubil njegovo prijateljstvo. Vrhu tega je Sobieskega vezala na Francosko vsa mladostna vzgoja, žena mu je bila Francozinja. A vkljub vsemu je zmagala v njem krščanska vest, in čim mu je došel še papežev opomin, se je odločil za zvezo s cesarjem Leopoldom I.

Sredi julija leta 1683. so Turki z ogromno armado oblegali Dunaj. Dunajski posadki je poveljeval grof Starhemberg, turško armado je vodil veliki vezir Kara Mustafa. 10. septembra se je bližala Dunaju rešilna vojska, sestavljena iz Nemcev in Poljakov. Sobieski je pripeljal 25.000 mož poljskih čet, zato je bila tudi

veščina njegova v vojskovodstvu. Odločilni dan je bil 12. september, nedelja. Sobieski in Karol Lothringški sta se za podpuh vodila pred altar, kjer je maševal papežev posebni poslanec, sveti kapucin Marco d'Aviano. Sobieski je stregel k maši. Med sv. daritvijo je duhovnik dal sv. obhajilo kralju in navzočim knezom ter jih v papeževem imenu blagoslovil.

Tedaj se je zgenil Dunajski gozd. Sobieski je vodil krščansko vojsko k napadu. Ves dan je trajal boj. Ob mraku je bila zmaga dobljena, Turek je zbežal.

Poljaki so bili prvi v turškem taboru; bogastvo, ki je palo zmagovalcem v plen, je bilo neizmerno. Bil je lep dan za Sobieskega: kristjani so ga bolj ko kdaj koli slavili za rešenika. Drugi dan je šel kralj v mesto. V Avguštnski cerkvi se je zatepil v molitve in nato zapel "Te Deum", ki so ga vsi peli za njim.

Velike reči je hotel še izvršiti veliki poljski kralj, a domovina je bila tako malenkostna in mu je hromila roko. Le z bridkostjo je moči brati zgodovino zadnjih njegovih let. Kraljestvo in družina sta mu jih grenila.

A veliko je bilo, kar je uspelo temu možu previdnosti božje. Domovini je podaljšal življenje za sto let, Turke je zajezil na pohodu, ki so ga tačas z obnovljeno močjo pripravljali v sree Evrope.

Poljska zvezda je utonila; Sobieski je umrl 17. junija 1696. na praznik sv. Rešnjega Telesa. Vzhajala pa je ruska zvezda car Peter Veliki.

III.

Car Peter Veliki.

Pred carovanjem Petra Aleksejeviča so se zgodili nekateri poskusi, da bi se ruski narod približal kulturi zapadne Evrope, a uspehi — če izvzamemo pokristjanjenje — so bili majhni.

S krščanstvom je že v 10. stoletju prišlo na Rusko iz Bolgarije tudi staroslovansko cerkveno slovstvo in bogoslužje, ki se je tu razvijalo blizu v istih smereh kakor v južnih slovanskih deželah. Poleg knjig, ki so bile namenjene bogoslužju in nabožnosti, so se prevajale kronike ter se je ponavljal ves zaklad srednjeveških pripovedek, ki so se zanašale na Rusko od začetka z Balkana, kesneje tudi s Poljske.

Od samostojnih del je omeniti letopise kijevskega meniha Nestorja ob koncu 11. veka, ki so važen jezikovni in zgodovinski spomenik. Umetna epična pesnitev iz 12. veka je "Slovo o polku Igoreve", ki riše boje kneza Igorja zoper barbarske Polovce. Iz pesnitve veje goreče svobodoljubje.

A kako se je predrugačil ruski značaj za časa dolgega robstva pod Mongoli (1224.—1480.)! Fr. Terseglav (Mladika IV., 306) to tako le opisuje: "Srednjeveška ruska zgodovina je zaznamovana po dediščinskih sporih med posameznimi Spričo tega ljudstvo ni prišlo ne do duševne izobrazbe ne do gmočnega blagostanja in kmetiški stan se je iz svobodnega počasi prelevljal v robski, suženjski...

(Dalje prih.)

-- Slovenci! Na vsaki priložnosti, na zabavah, taki ali taki, se spomnite tudi revežev v stari domovini. Pobirajte darove za nje!

North Dakota je imela najnižjo umrljivost v preteklem letu. Kakor kažejo statistični podatki, je prišlo na tisoč ljudi 8.2 smrtnih slučajev, medtem ko pokazujejo cele Združene države 10.8 smrtnih slučajev na tisoč prebivalcev.

V Združenih državah se pridela vsako leto dovolj vodnih buč (watermelon), da bi postavljene druga ob drugi pokrile prostor deset milj širok in 48 milj dolg.

Listen to
**PALANDECH'S
RADIO BROADCAST**
Featuring a Program of
YUGOSLAV FOLK MUSIC
Every Saturday, 1 to 2 P.M.
STATION WHIP
1520 kilocycles (Top of the Dial)

POSLUŠAJTE
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko Radio ure od 9. do 10. ure dopoldne na WGES postaji, 1360 kilocycles.

DR. JOHN J. SMETANA
OPTOMETRIST
Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 0523
Uradne ure: vsak dan od 9 zjutraj do 8:30 zvečer.

Jacob Gerend Furniture Co.
704-706 North 8th Street, Sheboygan, Wis.
Telefon: 85 — Res. 4080-W
Priporočamo naš pogrebni zavod. Dobite nas podnevi in ponoči. Imamo tudi vsakovrstno pohištvo po smernih cenah.

Pisano polje

J. M. Trunki

Tam na Pacifiku nikakor ne gre dobro.

(Konec)
Roba je malo naletela na nekaj ovir, bliskalo je sem in tja, udarjalo tudi, kakor je pri nas stara navada, ko imamo moči na razpolago, da nič kaj... nekaj treznosti je na le tudi bilo, in tako se je vse skupaj osredotočilo o nekem slovenskem zboru, ki naj se skljuje in pride skupaj takole v februarju, in ki naj potem odloči vse smernice, ki morajo biti merodajne za politiko tam v bodoči Jugoslaviji. S tem se je fajt malo polegel. Moči bodo dobile časa in prilike, da se strnejo in zbistrijo in pridejo na dan, ko bo prišel veliki dan, da bomo prišli na dan, kakšna mora biti tista bodoča in prihodnja politika tam v stari domovni. Tudi knjiga je izšla, kako naj bi Amerikanci vse sfiksali, da ne bo več klanja in bo mir, ako prej ne pride do mirodvorskega miru.

Ampak ljudje obračajo, kakva vlada pa obrne. Ko smo se že malo naveličali fajta in smu tuhtali v glavah, kako bomo sfiksali vse tam v "stari", da bo držalo, ker sami ne morejo sfiksati, je dobila ameriška vlada neko muho v ušesa in izdala strog ukaz, da med Amerikanci ne sme biti ništa o kaki politiki za stari kraj, ker politika mora biti le ameriška ne pa starokrajka.

Bumf... je udaril ukaz. Kakšna je reakcija na ukaz, še nisem videl. Morda ukaz doni po ušesih, da se pamet še ni mogla koncentrirati.

Ali je ukaz pameten? Ukaz prav gotovo nima pameti, ampak ljudje morajo priti do pameti. Naj ima besedo kak sušmar, ampak tudi on ne sme le gobezdati, imeti mora nekaj pameti, da ne smatra vse druge za gole butelne, in samega sebe za edino pametnega, ki naj bi smel vsem drugim zapovedovati, kakor naj si uravnajo lastno hišo. Smatram ukaz naše vlade za pameten in umesten, ako dela kdo z glavo ne le z jezikom.

Stvar cika na tisto petokolonstvo, ki je grdoba vseh grdob, in ki se bo morala temeljito odstraniti, ako naj bodočnost uživa nekaj trajnega in stalnega miru. O tem utegnem še kaj zapisati, kako moja stara buča o tem misli.

Naprej je nastala vojna tam v Evropi, zdaj jo imamo tudi v lastni hiši.

Ko je začelo pokati tam in so prišla poročila o stiskah in o hudem tam, je med nami nastal neki mir in prav dobro je človeku bilo pri srecu, da je malo mirno. Mir je nastal namreč, da ni vsak sušmar govoril in mazal in klanfal o verskih in še drugih vprašanjih, ki so bila le pretežka za najboljše glave med ljudmi od pričetka do današnjih dni. Plato in Aristotel in Sokrat in Cicero in Avgustin in Tomaž in Spinoza in Kartezij in Spenser in Kant in Hegel in Fichte in Nietzsche in Russell in Darwin in Milikan in... no... in kak slovenski "filozof", ki je videl le kramp, kar

je dobro na sebi, pa je "stopil v zbor učenih... bistra (?) glava... in govoril in pisal in čakal in reševal (?), česar najbistrejše glave niso mogle popolnoma razrešiti.

Mal odmor, pravim in konstatiram, je nastal, ko je nastala burja tam "v stvari". Povsem pa žilica ne more počivati, ko je tako silno, bistro (?) v glavah, da se mora to drugim povedati, kako je bistro v taki glavi, in kako je temno in zarukano v drugih glavah, ki pač niso tako bistre. In jezikovanje ppi vsem odmoru ne more počivati, in tako se je vsedel za pisalno mizo in prijel za pero in nekaj napisal Anton Jurca tam v Detroitu, kjer delajo vse mogoče reči in kjer tudi o veri pišejo. To-le je zapisal v "Prosveti" in ko se je leto nagnilo h koncu:

Ze blizu dva tisoč let si ljudje pripovedujejo, da je bil rojen v tem času zveličar, ki bo prinesel veselje in mir in tudi odrešenje vsega sveta. Tej privlačni bajki je ljudstvo slepo verjelo skozi dolga stoletja in še verjame ter čaka—zaman—nekega odrešenika. Oprjelo se je procesij, božjih poti, misijonov, velikih in malih maš, spovedi in obhajil ter molilo od zore do mraka pa prilo vse mogočnega Boga, naj ga reši vsega hudega: ognja, potresa, kuge, lakote in vojne. Molilo je za zdravje in srečo, pa za kralje in kraljice in za višjo gospodo.

Tako je bilo učeno od pamtiveka, odkar so nastale religije. Učeno in rotno je bilo po tistih, ki pravijo, da so božji namestniki. Učeno je bilo, naj bo ponižno in naj voljno prenaša trpljenje pa predno daje za maše in podpira cerkve, ker le po tej poti bo prišlo v nebeško kraljestvo.

Tudi naš narod je trdno veroval, kar ga je učila katoliška cerkev in porabil veliko časa in ogromnega denarja za — Boga in vero. Ampak leta 1941 se je tudi ta ubogi narod v starem kraju prepričal, koliko mu vse to koristi. Priča je bil zopet, kako na vseh frontah — razen na ruskih — blagoslavlja topove in drugo morilno orožje, s katerim bodo čim več ljudi pobili, čim več hiš porušili in razdejali vse druge naprave."

Tu imate črno na belem, kakšni butelni ste vsi, ki niste taki, kakršen je Anton Jurca in nekaj rdečih petelinov tam v Detroitu. In kamor modern Jeremija zajamra g. Jurca in potoži prav solzavo in silno o tožno, da se človeku krči srce v... in bi se lahko omehal še kak kamen:

"Mir ljudem na zemlji... Svet res potrebuje, krvavo potrebuje miru, pravičnega miru, ampak o tem ni nobenega sluha. Namesto zvonjenja božičnih zvonov grme topovi svojo morilno pesem, iz višav sipajo aeroplani bombe na zemljo in širijo razdejavanje, na morju se potaplja ladje z moštvo in bogastvom. Res lep mir na zemlji — — —

Kje je torej tista vsemočena nevidna sila, ki ima po naukih krščanskih cerkva moč, da vse to ustavi? Kje je tisto neskončno usmiljenje, za katero je ljudstvo toliko žrtvovalo?

Človek se je v dvatisoč letih tako zvane krščanske dobe res malo naučil. Namesto da bi si ustvaril ta svet za pošteno življenje, je v resnici postal največji ropar, morilec in uničevalec. Ali ni že skrajni čas, da človek res postane ČLOVEK? Ali ni že skrajni čas, da začne misliti, da tako ne more iti več naprej? Skrajni čas je, da krene na drugo pot, ker drugače se lahko zgodi, da bo res uničil samega sebe in vso tako zvano civilizacijo s svojim modernim morilnim orožjem."

S prijateljem po svetu

Dober zanimiv list, ki daje pouk, je najboljši človekov prijatelj. Dober list bogati človekovo znanje. Dober zanimiv list dela vam tovarštvo ob dolgih zimskih večerih. Tak list bote imeli, če si naročite družinski mesečnik

NOVI SVET 1849 West Cermak Road, Chicago, Illinois
STANE LETNO SAMO \$2.00 — NAROČITE SI GA ŠE DANES!

Sklenila za '42

Da dam svoji družini prednosti
ELEKTRIČNEGA KUHANJA

Ohrani potrebne vitamine in mineralije... napravi vsak obed okusnejši, bolj redilen

Sklenite, da boste od tega leta naprej servirali svoji družini bolj zdrave, bolj okusne, izredno dobre obede... meso, bogato na vitaminih, in zelenjave, v katerih so ohranjene njih zdravstvene dobrine. To lahko storite za svojo družino z modernim, lahkim, varčevalnim električnim kuhanjem... redilni način kuhanja.

Kadar kuhate na električni peči, ni nikakih plamenov, nikakega dima. Presedlajte na to varno metodo kuhanja.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY